

Nadal de l'evangelista Joan

Notables són les discrepàncies entre els quatre evangelis, sobretot pel que fa al de sant Joan respecte als altres tres. Una solució catòlica foren les concòrdies, amb el seu intent de coordinar les quatre narracions tapant els forats que deixa un evangelista amb allò que afegeix l'altre. Jo diria, ben al contrari, que és un camí més profitós observar i coordinar amb tot detall les peculiaritats de cadascun dels evangelistes, respectant el seu silenci, i preguntar-se amb insistència per què l'un no diu allò que altres sí que diuen. El Nadal ens ofereix una bona oportunitat de fer unes breus reflexions d'acord amb aquest mètode.

El lector, consternat, buscarà debades en el quart evangelí les populars dades sobre el naixement de Jesús; però la veritat és que res de res: ni pessebre, ni pastors, ni àngels, ni viatge a Betlem, ni edicte d'empadronament, ni anunciació a la Verge Maria... «Nosaltres sabem d'on és, aquest», diu la gent referint-se a Jesús (7,27). «És el fill de Josep, del qual nosaltres coneixem el pare i la mare» (6,42). «És el fill de Josep, de Natza-ret», un poble d'on no en pot sortir res de bo (1,45-46). Així en parlen els saberuts. Són afirmacions que l'evangelista no fa seves, però que tampoc no es preocupa de replicar. Pel que sembla, aquests temes no li interessin.

En realitat, la seva concepció de Nadal va per indrets molt divergents i és d'una concentració corprendora: el Fill de Déu «s'ha fet carn i ha plantat la seva tenda entre nosaltres» (1,14). Esdevenir carn vol dir participar plenament en la naturalesa humana, esdevenir un ésser humà com tots els humans d'aquest planeta, amb la inevitable feblesa i caducitat. La seva vida és, en conjunt, la d'un nòmada: ell ve del Pare, «baixa» de l'esfera divina, i torna al Pare, «ascendeix» a l'esfera divina. És una vida

que, com a home que és, té un començament i arriba a la fi tan bon punt expira (19,30).

Joan és molt prudent a l'hora de referir-se a la seva divinitat, no sigui que s'incorri en la mitologia pagana de pare i fill del Panteó romà, abandonant així el ferm monoteisme. Per això deixa ben clar: «ningú no ha vist el Pare» (6,46), com tampoc ningú no ha sentit la seva veu (5,37). L'home Jesús és el «camí» que possibilita l'accés a aquest Déu incognoscible: «qui m'ha vist a mi ha vist el Pare» (14,9). Ell és l'enviat d'aquest Déu llunyà per a salvar el món. I en qualitat d'enviat de Déu, la seva paraula allibera i vivifica: «En veritat, en veritat us dic: qui escolta la meua paraula i creu en el qui m'ha enviat, té vida eterna i no està sotmès al judici, sinó que ha passat de la mort a la vida» (5,24).

Ben cert que hi ha moltes maneres de celebrar el Nadal. Es pot fer fora el nen Jesús, com a intrús que aigua-leix les festes, bo i restablint la festivitat del paganisme romà del renaixement d'un déu Sol, agònic. El dia comença a allargar-se i tothom content. Són les festes d'hivern d'un poble tolerant, sense identitat religiosa. Però entre xampany, neules i torrons, nadales, coloraines i llumenetes, el nen Jesús potser no queda a fora del tot, però sí que és mantingut més o menys al marge. Enfront d'aquestes alternatives, l'evangelista Joan no se n'està de confessar amb sincera devoció adreçant-se a l'«esdevingut carn» en forma d'un nadó al·ludit només d'una manera totalment abstracta: «hem contemplat la seva glòria, glòria com la de l'Unigènit del Pare, ple de gràcia i veritat» (1,14). Altres horitzons, altres perspectives, altres objectes s'han esvaït de la seva vista.

Valentí Fàbrega Escatllar

Transmetre l'experiència de Déu

L'octubre de 1998 un bon amic em va dir: «Al convent de les monges Caputxines de Manresa, mossèn Josep Rius Camps comença un curs sobre la interpretació de Lluç i els Fets a partir del Còdex Beza: ves-hi que t'agradarà». I em va agradar tant, que encara hi vaig, i d'això ja fa onze anys.

Mai no havia sentit a parlar del Còdex Beza, però em va atreure la forma com en Rius Camps el va presentar. Va dir: «És molt probable que sigui el còdex que ofereix el text més proper a l'original, per tant, amb menys retocs». I em va generar interès per veure què hi havia de diferent del que coneixia fins llavors, de les versions diguem-ne «oficials». I certament que hem anat veiem interpretacions ben diferents durant aquests anys.

A la vintena de persones que dos cops al mes ens trobem a les Caputxines, en Rius Camps ens transmet la proximitat del missatge de Jesús i la manera com ell ho viu. Aprofita la lectura del còdex, analitzant-lo paraula per paraula, coma per coma, per trobar al màxim el sentit que Lluç volia donar, tot fent paral·lelismes per veure'n la vigència en la nostra vida actual; així t'ajuda a destriar el gra de la palla i et fa aprendre a saber «llegir» i viure l'evangeli.

Jo no sóc teòleg, ni mossèn, tan sols un laic ras; però he tingut i tinc bons mestres: mossèn Josep Junyent, mossèn Joan Aurich, Carlos Domínguez Morano (sj), Juan Antonio Estrada (sj), José M^a Castillo (abans sj), Mn. Josep Rius Camps: tots ells m'han sabut transmetre

una part de la seva experiència personal de Déu, ja que la comuniquen abastament, i aquesta transmissió ens fa créixer a tots els que assistim a les trobades manresanes, ens fa «moure» i ens ajuda a transmetre el missatge a grans i petits en les catequesis i arreu.

Com ja sabeu per «El Pregó (n. 376), fa poc ha sortit a la llum el llibre *Demostració a Teòfil*, que ha preparat mossèn Rius Camps juntament amb la seva companya d'estudis Jenny Read-Heimerdinger, en què conjuntament han treballat durant tres anys. El dia que ens en van dur el primer exemplar a Manresa encara era calent i tots dos

estaven tan emocionats i contents com si ens presentessin el seu fill nou nat: se'ls podia captar la emoció i la tremolor en donar-nos detalls de preparació de l'obra juntament amb Fragmenta Editorial, que ha fet una molt bona feina.

Donem gràcies a aquesta parella per la seva tendresa, la seva constància, la seva saviesa, per haver-nos ajudat a créixer en maduresa personal i de fe, tot ensenyant-nos a llegir l'evangeli, què ens diu i què no ens diu i a què ens mou.

Joaquim Sanz i Balagué
Moviment Cristià Comunitari de Manresa

UN LLIBRE EXCEPCIONAL

El dia 3 de d'aquest mes de desembre vaig assistir a la presentació d'un llibre excepcional, únic. Porta un títol que us sobtarà, però que ja veureu per què: *La darrera baula d'una cadena* (Edició Azul, 2009, 190 pgs.). El subtítol ens aclareix de què es tracta: «Una resposta en família a la malaltia mental severa». Una família, un matrimoni amb tres filles, que s'ha trobat acarada a una greu malaltia mental de la mare. En són autors el pare i les filles, Josep Maria Feliu, Maria, Roser i Núria (28, 26 i 22 anys). El presenta Pilar Malla, actualment síndic de greuges de la ciutat de Barcelona, que havia treballat una colla d'anys a Càritas Diocesana, primer com a Secretària general i després com a Directora. L'acte, en el qual van parlar el representant de l'editor, la presentadora i els quatre autors, va tenir una calidesa corprenedora, perquè van parlar el cor i els sentiments íntims, però sense teatralitat, com a bons catalans. Va ser un acte d'aquells que reconforten i va deixar entreveure el que era el llibre que ens presentaven.

Va deixar entreveure, només. Perquè la seva lectura ultrapassa amb escriu el que podíem pensar. «Aquestes pàgines pretenen ser l'expressió pública del que ha estat la reflexió i el treball dut a terme per una família que s'ha trobat davant la malaltia mental i ha intentat donar-hi una resposta global», es justifiquen.

Quan n'haureu llegit unes quantes pàgines, ja no el podreu deixar. Assistireu respectuosos i admirats, a la vida d'una família en la qual, de manera inesperada, s'introdueix la malaltia mental d'un dels seus membres: la mare. Primer seran uns comportaments imprevistos, que de mica en mica s'aniran repetint i afermant i que duran un cert malestar i unes certes tensions creixents a la vida del nucli familiar, a les relacions entre els seus membres, amb la família més extensa i amb les persones del seu entorn. Al començament de manera insensible, però la cosa anirà creixent indeturablement i anirà creixent la seva percepció. Fins que arribarà un moment que la bena caurà dels ulls del pare i haurà d'admetre la realitat: La Montse, l'esposa estimada, la mare, està

malalta. Ha començat el viacrucis i caldrà recórrer-ne totes les estacions, sense saltar-se'n cap. Fins al moment present en què la mare, ingressada ja fa uns anys en un centre especialitzat, ha perdut pràcticament tot contacte amb la realitat i ja ni reacciona a la visita regular del marit i les filles, que continuen estimant-la i tenint-la com a esposa i mare. Tot ha estat, i continua essent, un procés: un procés llarg i dolorós, que ha estat viscut de manera diferent, però en diàleg, pel pare i les filles, cadascun, naturalment, a la mesura de la seva manera de ser i de la seva edat.

Ara pare i filles ens ofereixen el testimoni del que han viscut i de com ho han viscut, en un llibre en què parlen el cor i el cap, el sentiment i la raó, la memòria del que han anat vivint i la reflexió que en fan avui, individualment i de manera conjunta. Perquè una experiència així només pot ser viscuda individualment, personalment; però ho ha estat en diàleg constant, en aquella mesura que ho anava fent possible l'evolució de la malaltia i l'edat de les nenes. Aquestes nenes, com he dit, ara tenen 28, 26 i 22 anys; el pare en té 55. Eren una família feliç, les nenes havien tingut una infància feliç. I en conserven l'estimació agraïda de la mare-no-malalta. I, no cal dir-ho, estimen pregonament el pare. La malaltia de la mare els ha ajuntat més, els ha fet madurar. L'han afrontada, i continuen afrontant-la, de manera amorosa, conscient, responsable i en diàleg.

Tot això ho trobareu en el llibre. Se us descobrirà un vel i se us permetrà entrar en una intimitat que es comunica amb aquella contenció tan catalana, però amb tota veritat i sense deformacions exageradores ni embellidores. Sentireu el so de cada una de les quatre veus al llarg de les diverses etapes del procés i també el so que fan plegades. Escolteu-les agraïts i amb respecte, amb aquella empatia pregona que es mereixen. Perquè l'heu de llegir, aquest llibre. Em permeto de recomanar-ho vivament a tots els lectors d'«El Pregó».

Josep M. Totosaus